Numĕrul 10. Adaus la Numĕrul 52 al „Dreptăţii“ din 5 (17) Martie 1894. Anul I.

FOAIA DE DUMINECĂ
A DIARULUI „DREPTATEA“.

Editor: **Dr. Cornel Diaconovich.** | Redactor responsabil: **Dr. Valeriu Branisce.**

Pasul Cazan.

Lanţul munţilor Carpaţii ce incunjură cetatea Ardealului, şi sĕ intinde ca un stăpân prin mijlocul ţinuturilor locuite de Români, in drumul sĕu din spre meazănoapte in invĕrtituri cum sĕ 'ndreaptă spremeadădi, in cale, ii rĕsare bătrîna Dunăre, care cu voinicia undelor sale bogate strătaie drumul liniştit al bătrînului lanţ spre fratele sĕu Balcanul.

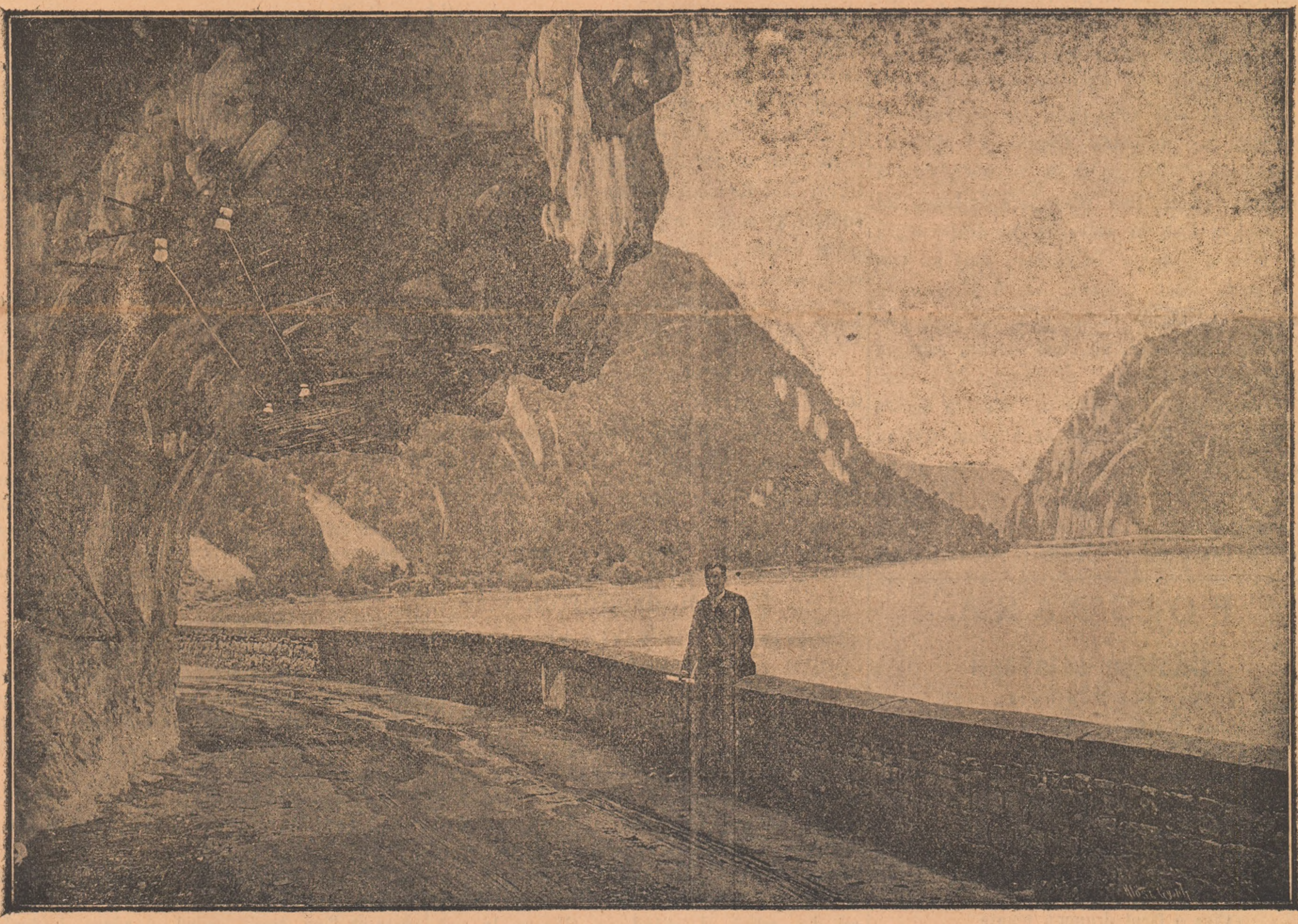
La pasul Cazan, pe care il infăţişează icoana de adi din foaia noastră e strîmtorată falnica Dunăre, care a dat piept cu atâtea hoarde de păgâni, de brîul de stânci al Carpaţilor.

In partea Dunării de jos, in apropierea Orşovei unde această apă scapă peste aşarîului care primeşte şi inghite toate apele ce isvorĕsc din munţii noştrii, este drumul lui S z é c s e n y i, numit aşa după un mare boer maghiar care il plănuise. Acest drum este scobit in stâncă, şi trecătorul când il străbate, deasupra-i vede stâncă, in jos apă adîncă, şi in zare tăria boltită a cerului, şi in suflet i sĕ deşteaptă mărirea puterii din natură, care este lucrul mânilor ursitoriului şi stăpânul ceresc al lumei.

Mergĕnd nainte pe acest drum, in zidul de stâncă intâlneşti o adîncă scorbură numită peşterea V e t e r a n i, după numele unui general, infaţa căreia un batalion de vênători a apărat in curs de 45 de dile strîmtoaluptă dintre douĕ puteri ale naturei, lupta intre stânca ce opreşte totul in a sa cale, şi apa ce totul inghite, intr'o infrăţire ni sĕ infăţişează; dar totuşi lânguioasa apă a Dunării plângător işi isbeşte valurile de indărătnicile stânci, vecinic reci.

Liniştea măreaţă şi sĕrbătorească a acestei infrăţiri este intreruptă din când in când de sunetul cursului câte unui vapor ce străbate in sus sau in jos pe spatele Dunării' şi vulturii pe vîrfurile de stânci sĕ inalţă in vĕsduh speriaţi de tulburarea păcii singurătăţii.

E de insemnat că tot in apropierea acestui ţinut ce presentăm adi cititorilor nostrii,

numitele porţi de fier din ţara noastră ca să spele malurile ţării româneşti, a Sĕrbiei şi a Bulgariei, in epropiere de Orşova, ceva mai in sus spre ţara noastră e pasul, sau strîmtoarea Cazan.

Dunărea care pan' aci sĕ rĕsfaţă intre malurile depărtate pe cari singură după plac şi le hotăreşte, la locul ce sĕ vede in icoana noastră e silită să sĕ restrîngă intr'o lăţime de 170 de metri, şi sa să lupte cu stâncile ce i stau in cale pânăcând trecând peste porţile de fier scapă iarăşi, şi ajunge liberă intre ţinuturile mănoase ale Regatelor România, Serbia, şi Bulgaria.

Drumul ce sĕ vede mergĕnd pe malul rea, ţinĕnd piept cu o intreagă armată turcească, la anul 1788.

Mai departe vine drumul lui T r a i a n, după numele marelui Impĕrat al Romanilor, care a adus neamul nostru in aceste locuri.

Amintirea trecerii marelui nostru strămoş prin aceste locuri e eternisată printr'o inscripţiune gravată in stâncă; astfel şi stânca vorbeşte despre mărirea lui!

Cu mândrie privim noi urmaşii lui rĕmăşita de amintire scrisă din vremurile marelui stăpân al lumei din vechime, când in noi Românii s'a nemurit sângele ce bătea in vinele cuceritoriului lumei.

Aceste locuri ce ne infăţişează urieşeasca sĕ găseste şi acel cuib al plăgii ce bântue adese-ori primăvara distrugĕnd proprietăţi intregide vite, cuibul muştelor rele de Columbaci, cari in locuinţele lor nu potfi urmărite de mâna omenească.

In numĕrul viitor al foii noastre promitem cititorilor nostrii a le presenta un chip luat dupĕ inscripţiunea măreţului Impĕrat Traian care a adus neamul nostru in această ţară numită p'atuncea Dacia, despre care inscripţiune am pomenit numai in treacăt in numĕrul de faţă.

Intêmplări de peste sĕptămână.

Cea mai de seamă intêmplare a septămânei şi acum mai este desbaterea in dietă despre legea cu căsătoria civilă. Incă tot vorbesc unii pentru ea, ear alţii contra ei. Mai in ḑilele aceste a vorbit şi un deputat care e ficior de popă românesc din Ardeal. Acest deputat cu numele Nicolae Şerban s'a ales incă acum doi ani de deputat in un cerc al Făgăraşului, deşi naţia românească a hotărît că nu trimite deputaţi la Budapesta, până nu se schimbă legile nedrepte de alegere din Ardeal şi nu se impart cercurile de alegere aşa, ca se putem trimete vre-o 50—60 deputaţi români la dietă. Cu toate aceste Dl Şerban stricându-se cu hotărirea neamului seu a primit se fie deputat. Doi ani de ḑile au şeḑut in dietă şi n'a făcut multă treabă, acum insĕ şi-a ridicat şi el glasul şi a spus, că poporului românesc nu-i trebue căsătoria civilă, care ne strică legea strămoşască; in legea strămusească stă puterea noastra şi in noi stă puterea ţĕrii.

Dacă aduce dieta legea aceasta nu numai ne strică pe noi, dar strică intreaga ţeară. Le-a mai spus apoi, că guvernul are de gând se ne facă Unguri cu ajutoriul acestei legi, dar nu li se va sfeti, fiindcă poporul român ţine prea tare la legea lui şi dacă a fost in stare se 'şi scape legea pe vremea goanelor barbarilor, cari au trecut peste acest pământ, va fi şi acum in stare. Au fost şi deputaţi la cari le-a plăcut vorbirea, dar au fost destui, cari au strigat că nu-i aşa.

Toată ţeara s'a pus in mişcare contra acestei legi. Sêrbii, cari până acum steteau nepăsători, sau se certau intre sine şi lăsau stăpânirea se facă cu ei ce vrea, acum incă s'au trezit. Au ţinut mai multe adunări mari aşa in Becicherecul-mare, apoi la Bece şi alte locuri, unde au protestat contra căsătoriei civile.

Au venit poporul sêrbesc din toate cercurile in frunte cu preoţi, călugări şi protopopi şi au declarat in adunări mari naintea lui Dumneḑeu şi a lumii, că lor căsătoria civilă nu le trebue. S'au ţinut vorbiri frumoase in care au arătat că legile aceste nouĕ sunt contra bisericei creştineşti indreptate, contra credinţei, care ne-a adus-o mântuitorul neamului omenesc, Domnul Isus Christos şi sunt in contra vieţii naţionale a popoarelor din ţeară, cari cu sângele lor au apărat ţeara veacuri de a rêndul.

Acum ne intrebăm cui ii trebue in ţara asta legea despre căsătoria civilă! Românilor nu, Sêrbilor nu, Nemţilor nu, Slovacilor nu, Ungurilor de treabă nu, apoi ce mai remâne? Ungurii jidoviţi şi Jidovimea. Apoi de dragul acestora se tulburăm liniştea casei şi restornăm legea şi bunele moravuri? Numai o stăpânire, care n'are inimă pentru ţeară, care nu poartă gândul locuitorilor sei este in stare se facă astfel de legi şi se lucreze astfel. Dar ne va ajuta Sfêntul, se scăpăm de pacostea asta. Trebue se fim numai deştepţi şi gata se apărăm drepturile noastre din toate puterile. Noi Românii suntem un popor luminat suntem şi mulţi, avem putere şi voinţă, poporul nostru nu e stricat, ear bărbaţi cu carte avem destui, aşa incât dacă ne vom uni strins şi vom lucra mână 'n mână, nu va fi putere care se poată se ne pună pedeci.

Mai ales acuma nu, când toată lumea invĕţată e cu noi,

Am spus intr'un numĕr trecut că in Anglia vor incepe se ţină adunări mari pentru poporul nostru. Aceste s'au şi inceput.

La inceputul sĕptămânei trecute a fost mare adunare la Oxford, oraş mare in Anglia şi lumea acolo adunată s'a ingrozit când au auḑit suferinţele Românilor in Ungaria şi au hotărît se stee Românilor in ajutor.

Astfel de adunări se vor ţiné şi in alte părţi ale Angliei şi pe urmă va fi in Londra (oraşul cel mai mare al ţerii, care are inc'odată atâţi locuitori ca Ardealul) o mare adunare, unde apoi intreaga ţara va veni.

Stăpânirii ungureşti nu-i plac treburile aceste, dar n'are ce face — căci nu poate trimite la Londra fibirĕul, ca se oprească pe Englezi se facă ce le place in ţara lor liberă.

Despre dreptul de ereditare sau moştenire.

Moştenirea testamentară.

La moştenirea testamentară trei factori sunt a se lua in considerare, şi adecă:

1. Persoana care face sau lasă testament.
2. Persoana care moşteneşte, — şi
3. Formalităţile testamentului.

Capabilitatea sau dreptul de a lăsa testament valid in general 'l are ori care om, carele a trecut de 12 ani şi are minte sănătoasă.

Un copil — băiat ori fată — sănătos la minte şi trecut de 12 ani are dreptul de a face testament despre averea sa — insă până la inplinirea anului al 18-lea numai testament public.

Testamentul public se face la notarul public sau la judeţul cercual; la judeţul cercual se fac testamentele publice numai in acel cerc, unde nu se află notar public.

Surḑii şi muţii precum şi surdomuţii (adecă şi surḑi şi muţi) dacă au mintea sănătoasă şi ei au dreptul de a face testament incepênd dela implinirea anului al doisprezecelea, însă acestia pentru toată viaţa lor numai testament public au dreptul de a face, adecă testamentele lor numai atunci au va-

FOIŞOARA.

Cântece ostăşeşti

culese de I. Pop Reteganul.

Cine m'o făcut cătană
N'are de ce-şi da pomană
Că pomana lui ii dată
La poartă la judecată,
Fie-i casă uliţa
Şi moşiă temniţa!
de pe Mureş (Ardeal).

Cine o făcut drumu-n munte
Dḑeu se nu-i ajute,
Că sĕ duc cătane multe,
Sĕ duc bune, se duc rele,
Sĕ duc neamurile mele,
Sĕ duc buni şi sĕ duc rĕi,
Sĕ duc frăţiorii mei!
din Valea Oltului (Ardeal).

De-ar da Dḑeu un foc
Se ardă Sibiiul tot
Sĕ rĕmână numai parii
Sĕ se-nţepe generarii
Generarii şi maiorii
Care-mi cătănesc feciorii!
din Tătârlana (l. Mediaş.)

Peatra credinţei.

Istorioară din viaţa poporului

de Coriolan Brĕdicean.

(Continuare.)

IV.

Moş Gligor pandurul a vĕḑut din dealul viilor focul din oraş, dar până când s'a scoborît in vale se trezească pe obercnezul Belu, a şi incetat boncănitul clopotelor şi flacară nu se mai vedea; d'acea nu l-a sculat, l-a lăsat sĕ se odihnească. —

In zori de ḑi Radu Belu şi fiul seu Nincu eşi din colină şi aflând pe Gligore la uşă, acesta le inpărtăşi că la miezul nopţii s'a vĕḑut un foc in oraş — care curând s'a şi stins, ş'apoi le mai spuse, că seara a vĕḑut in vêrful dealului doi turci, dintre cari unul i-se pare a fi fost Asan, fiul comandantului. Auḑi Mincule? Ce ţi-am spus! ḑise obercnezul cătră fiiul sĕu, apoi introcându-sĕ cătră moş Gligore urmă: Nu-i bine moşule!

Nu-i ḑi dela Dḑeu sĕ nu se 'ntîmple ori una ori alta, tot rele pentru noi. Nici nu gătă Belu vorba, când eată că Eremia străjarul s'apropie intr'un suflet strigând: Jupâne! la casa D Tale a fost foc aḑi.noapte.

Casa mea a ars? ḑisĕ obercnezul inspăimêntat.

Dar marvele? fênul? Partenie unde a fost? De paguba in marve şi fên te-a scutit Dḑeu, şi de celelalte lucruri din casă. Oamenii au sărit cu toţii cu mic cu mare şi aşa mai toate menunţişurile or scăpat de prada focului, acoperişul casei insĕ a ars de tot şi Partenie cum a lunecat de pe o grindă aprinsă a căḑut mai mort la pamênt.

Nu ştiu mai venitu-şi-a in fire.

Sĕracul Partenie ḑise Nincu. Sĕ vede că a fost treaz când a isbucnit focul.

D'apoi, intări Eremie. D'apoi c'a fost treaz, că doară ceva mai 'nainte de ce s'a vĕḑut focul chiar eu l'am trezit, voind a aduce jupânului obercnez veste despre porunca lui Asan, care m'a trimis, ca sĕ chiem toţi patrolaşii la casa oraşului, că are se le dea porunci dela tatăl seu şi nici nu am ajuns bine la casa oraşului, şi larma de foc s'a lăţit pe uliţă.

Bieiul Partenie! ḑise Belu clătinând din cap; şi ce porunci a dat Asan?

Nu ştiu, că s'a împrĕştiat lumea.

Dar mai am se vĕ spun, că pe Benga turcul, carele venise cu Asan şi cu ostaşii d'odată la casa oraşului, l'au aflat mort spintecat de un par din gardul de lângă casa DTale.

A! ḑise ingrozit obercnezul. Eremiă prinde caii sĕ grăbim acasă!

Eremia plecă după cai in livadă. Gligore sĕ

loare, dacă sunt făcute la notarul public ori la judeţul cercual.

Şi notarul public şi judeţul cercual sunt datori a face testamentele după tot acea lege şi după tot acelea forme. In locul judelui cercual poate fi esmis subjudele la facerea testamentului.

Judele cercual se chiamă la facerea testamentului numai in acele cercuri, unde nu e notar public, de esemplu cum e cercul Orşovei ori a Ciacovei.

Testamentul public se estinde asupra averei mişcătoare şi nemişcătoare, asupra averei moştenite ori agonisite.

Ca se fiu bine inţeles, voi aduce şi esemple: Iuon Albu, un baiat d'abea trecut de 12 ani, fără părinţi, stă sub tutor numit de sedria orfanală; la 20 martie 1894 ajuns tocmai la etatea de 12 ani şi 5 dile, are dreptul se facă testament public şi se lase ori-cui averea sa, dacă e incă atât de sănătos, ca se poată merge el până la notarul public ori până la judeţul cercual — atunci merg cu dênsul şi martorii de identitate, face testament, dispune pentru casul de moarte despre toată averea sa tocmai aşa de valid ca şi când ar fi de 15 ori de 25, ori de 45 de ani.

Dacă Iuon Albu ar fi aşa de bolnav ca se nu poată fi dus la notarul public ori la judeţul cercual, atunci notarul public ori judele cercual se chiamă la casa bolnavului, şi notarul public şi judele cercual e dator a merge la casa bolnavului ca se facă testament.

Dela inplinirea anului al 18-lea incepênd ori care om cu mintea sănătoasă are drept a face şi testament privat, adeca dela 18 ani in sus ori cine poate face testament public ori privat. Testament privat se numeşte acel testament, care se face la notarul comunal ori prin preot ori invêţător ori prin advocat, ori prin ori-care om stiutor de carte, ca să ştie să ţină formalităţile prescrise in articolul de lege 16 din anul 1876, despre care vom vorbi mai târdiu.

Escluşi dela dreptul de a face testament sunt călugării; aceştia nu pot dispune de nimic. Episcopul nu cade sub aceasta restringere; calugării dacă iasă din starea calugărească — iarăşi caştigă dreptul de a face testament; in această categorie cad şi calugăriţele.

In ce priveşte persoana, care a moşteneşte, fie-care om după naştere are şi dreptul de moştenire, şi poate căştiga avere prin moştenire dela ori-cine.

Nu au drept de moştenire călugării şi călugăriţele, până când sunt in starea călugărească.

Esclus dela moştenire prin testament e şi martorul testamentului, adecă moştenitorul nu poate fi şi martor la testament; esceptiune se face numai atunci, când afară de martorul, care moşteneşte ceva — sunt la testament de faţă mai atâţia martori câţi prescrie legea, încât martorul, carele moşteneşte nu mai numără.

Cel ce scrie testamentul numai aşa poate moşteni pe basa testamentului scris de el, dacă testatoriul separat a subscris acea parte a testamentului, prin care lasă ceva scriitorului testamentului.

Din legile ţerei.

Legea despre transgresiuni.

(Continuare.)

§. 112.

Celce pe calea ferată sau in edificiile aparţinătoare de ea calcă,—şi dupăce a fost făcut atent — ordinaţiunea sau dispoşiţiunea emisă cu privire la siguritate — se pedeseşte cu pedeapsă in bani pănă la cincideci de fiorini.

§. 113.

Se pedepseşte cu pedeapsă in bani până la două sute de fiorini: celce e indreptăţit sau indatorat a susţinê un pod sau un brod („trecătoare peste ape") şi-l ţine in stare periculoasă, pentru siguritatea vieţii, sau nu implineşte dispositunile autorităţii date pentru comunicaţiune cu privire la siguritatea vieţii.

In cas de recidivă — dacă dela implinirea pedepsei incă nu au trecut doi ani — se poate stabili pedeapsă cu inchidere până la una lună şi pedeapsă in bani până la douĕ sute de fiorini.

Aceste dispositiuni se estind şi asupra acelora, cari sunt indatoraţi a infiinţa şi a sustinê trecătorile de apă peste mocirle, bălti, gropi sau alte afundimi de pĕ teritoriul proprietăţii lor şi sunt bănuiti de vr'una din intrebările inşirate in §-ul present.

§. 114.

Se pedepsesc cu inchidere până la douĕ luni şi cu pedeapsă in bani până la trei sute de fiorini: cei ce efectuesc comunicaţiunea pe vapor, brod de vapor, rampă cu vapor, sau pe tramway şi referitori la acestea nu indeplinesc ordinaţiunele autorităţii edate cu privire la siguritatea vieţii.

§. 115.

Se pedepseşte cu pedeapsă in bani până la cincideci de fiorini:

1) celce in contra oprirei dela autoritate puşcă in comună sau in apropierea nemijlocită a aceleia,

2) celce concrede armă de impuşcat spre intrebuinţare, sau armă de puşcat incărcată spre păzire, unui astfeliu de individ, care nu are versaţiunea necesară sau facultatea intelectuală spre acest scop.

§. 116.

Se pedepseşte cu inchidere până la una lună şi cu pedeapsă in bani până la douĕ sute de fiorini: celce deschide fără licenţă specială dela autoritate o casă publică de dat la tir sau calcă ordinaţiunea autorităţii referitoare la aceasta.

§. 117.

Celce calcă la zidire sau la repararea ori derimarea unui edificiu sau la rădicarea ori delăturarea vre-unui stelagiu, — normele edate de autoritate din punctul de vedere al siguritatei publice: se pedepseşte cu inchidere până la una lună şi cu pedeapsă in bani până la doue sute de fiorini.

Tot această pedeapsă cade şi asupra aceluia, care nu demolează la indemnarea autorităţii şi in timpul prefipt prin ea, edi-

---

duse la lucrătorii, cari veniseră la sapă, eară Belu intristat foarte, intră cu fiul sĕu in colină şi inchise uşa.

Belu apucă mâna fiiului sĕu şi ii dise:

Fiul meu iubit, focul la casa noastră e lucrul unu-i turc. Benga e sluga lui, patrolasii chiemaţi după uliţă sĕ nu-l poată vedea când pune focul.

Asan a fost aseară la colina lui Stan. Fiule, fiule! Ţie ţi-i făcută, fereşte-te fiule de resbunarea turcului.

Focul l'a pus Asan prin Benga, şi dacă prigonirea s'a inceput prin foc, sĕ va sfârşi cu . . Vorba sĕ inecă in ghîtul obercnezului. Mai apoi dise el: Doamne fereşte-ne. Eu merg în oraş, tu remâi ascuns prin vii şi de seară la nucul cel mare de peste dealul din via lui popa Moise vin eu, sau îţi trimit pe un prieten veste, ce sĕ faci, la puşca. Ai bani la tine? Na şi săculeţul acesta ţine-l la tine. Fii deştept şi griji de viaţa ta. Ochii obercnezului se umediră, apoi cu vocea inecată şi tremurândă mai dise:

Fiul meu iubit! De acum ţi se pot întîmpla multe rele, fii bărbat; cunoşti codrii şi prieteni avem in toate satele. Tăria sufletului sĕ nu te părăsească. păzeşte-te şi fi pregătit la toate.

Nincu la fiecare cuvênt al tatălui sĕu se intrista şi mai mult; intunecat de toti şi plecă el capul pe piept, şi resuflă greu şi rar. Şi de şi voia sĕ grăiască ceva, nu putea scoate nici o vorbă — numai nişte svîcnituri înecate, cari îi scuturau tot trupul şi eşau din adênc mişcatul sĕu suflet, până ce plînsul îi sparse năbuşeala. Lacrimile şi suspinele îi deslegară graiul. Nincu inbrăţişând pe tatăl sĕu strigă: — Tată, Tată, mai mult nu pot.

Moş Belu intărindu-sĕ 'l sărută pe frunte şi silit se desfăcu din braţele fiului sĕu, eşi din colină, şi plecă la oraş. —

Nincu privi din fereasta colinei incremenit după tatăl seu. Grija pentru sine pentru betrânul sĕu, şi gândul se lase pe Zoe in ghiarele bălaurului turc, in a lui Asan, îl infioră. Mĕ duc se-l impuşc, — şi pe ea . . . . ş'apoi pe mine. . . .

De unde sĕ 'ncepă lucrătorii cu sĕpatul nene Nincule? intreabă Gligor, bagându-şi capul pe uşa colinei, deschizându-o fără ca se fie băgat Nincu de seamă.

De unde? din deal ori din vale, căci nu-i tocmai uscat, e ud şi moale pămêntul in vie.

Nincu trezit din gândurile sale negre trecu cu degetele prin pĕrul picat pe fruntea sa, luă puşca şi traista, băgă ceva de mâncare in ea, şi rĕspunse păndarului:

Eacă viu! Flueră după Codan cânele sĕu credincios şi eşi la lucrători.

V.

Cociia obercnezului sbîrnăia repede pe drumul Ezerişului către oraş, şi când era se incovoae din uliţa strîmtă in drumul Timişoarei — Asan fiul comandantului călare cu trei spahii — călăraşi — după el venea in sărite de către Timişoara, şi zărind pe Belu se opri şi-i dise: Obercneze! Sĕ fi la 9 ceasuri la casa oraşului, căci tatăl meu care tocmai a plecat cu oastea la Timişoara, mi-a lăsat mai multe porunci pentru oraş. Obercnezul sĕ ridică in cociie ţinându-se de loitră şi cu pălăria in mână ascultă cuvintele lui Asan şi respunse.

Bine, voi fi.

Asan dete calului sĕu ager pinteni şi sbură cu tovăraşii sei spre catate, ear Belu mână repede spre casă.

Aci află pe Partenie sluga sa credincioasă legat la cap dar deşceptat, eară neamurile sale care de care silindu-se a pune lucrurile casei fiecare la locul seu. Toţi povestiră obercnezului de nou cele intêmplate şi căutară a-l mângăia cum ştiau mai bine.

Belu le mulţumi călduros tuturor, şi lui Partenie îi dise:

Culcă-te, fêtul meu, căci ai lipsă de odihnă şi se nu-'ţi fie mai rĕu.

Toate le ştiu. Tu nu eşti de vină, ba ţie-ţi mulţumesc, că n'am pagubă mai mare. Şi mai

ficiul sĕu ruinat, sau nu 'l repareazā la ordinul autoritāţii şi şi până atunci, nu face dispoziţiunile necesare din punctul de vedere al siguritāţii vieţii.

§. 118.

Celce asvêrle sau aruncā jos spre primejduirea altora, un obiect de materie tare, precum şi acela, care posteazā sau agaţā fārā intārire recerutā asemenea obiecte, prin acāror restornare sau cādere s'ar putê vātăma indivizi, cari se aflā pe stradā, in curte, pe ambit sau in alt loc frecuentat: se pedepseşte cu pedeapsā in bani până la cincizeci de fiorini.

§. 119.

Se pedepseşte cu pedeapsā in bani până la cincizeci de fiorini: celce in oraş sau altā comunā:

1) impedecā sau ingreuneazā comunicaţiunea liberā prin aceia, cā in contra normelor sustātātoare descarcā sau dispune sĕ se descarce pe stradā sau in piaţā, marfe, buţi, lāzi, lemne de foc sau de clādit, snopi sau alte lucruri din cari se face grāmadā mare;

2) in casul descārcārei concese a atāror obiecte, nu posteazā semnele de atentificare;

3) restoarnā sau departā semnele pentru atentificare şi-incât o lampa ar servi spre acest scop, celce ar stinge lampa;

4) in casul descārcārei concese, nu indepārteazā, acelea obiecte in timpul hotārît prin autoritate.

NB. Semne atentificātoare sunt: scânduri, table agāţate cu inscripţii, prin cari se provocā trecātorii a bāga de seamā.

§. 120.

Celce pericliteazā in oraşe sau comune, persoana sau averea altora prin mânat sau cālārit iute şi fārā bāgare de seamā, sau celce calcā normele referitoare la cāruţat, sāniat, cālārit sau pentru inpedecarea scāpārii cailor: se pedepseşte cu inchidere până la trei zile şi cu pedeapsā in bani până la cincizeci de fiorini.

Tot sub această pedeapsā cade şi stāpânul sau proprietarul, care de faţā vĕdind visitiul sau altā persoanā din serviciul sĕu, comiţînd asemenea transgresiune, nu opreşte aceasta.

In cas de recidivā, dācā nu au trecut doi ani, dela implinirea ultimei pedepse, se poate urca pedeapsa până la inchidere pe o lunā, şi până la doue sute fiorini pedeapsā in bani. (Va urma.)

Cronicā.

Ciorobor in Moşniţa. Un om de incredere ne comunicā din comuna româneascā Moşniţa urmātoarele: La nunta jidoveascā din Bpesta din 4 Marte au fost din Moşniţa Ilie Muntean jude, Vichenţie Surdu casariu, Eftimie Belinţan, Ion Crestescu, Iosif Ciosa, Vichentie Muntean, Vasilie Dumitru economi. Pēcat de ei cā poartā numele de Români. Apoi V. Surdu e unul dintre cei mai de treabā oameni. El a fost popā, crîsnic, invĕţetoriu, chinez, acum e casariu; vom cāuta se-l punem plāieş sau armigariu. Mai deunāzi el zicea „Maica noastrā biserica", earā acum se duce la Bpesta se o batjocoreascā. Zeu, mare cultivacā este Dlui.

In zilele aceste a fost şedinţā de representanţā şi o pele de jidov voia se ne sileascā se facem scoalā ungureascā pentru copii de la 3—6 ani. Insĕ in Moşniţa n i m e nu este care se vree o astfel de scoalā. Darā jidovul zice cā trebue! Vom vedê. Noi vom sāri cu mic cu mare şi nu ne vom invoi şi nu vom lāsa cât vom putea; pentru cā ştim cā la noi nu-i lipsā de acea scoalā, de acele cheltueli şi apoi nici nu-i nevoe. Vai de acela care se sparie de jidov. Noi avem legi şi numai de acele vom asculta; noi avem şi cerem ca aceia se fie respectate de fie-cine. Pe chinesul şi pe casirul satul i-a pus şi noi poftim ca ei cu legea, cu satul şi cu dreptu-rile satului se ţinā.

O foarte curioasā predicā. — Reverendul doctor Tyndall, cunoscut pentru excentricitāţile sale, fācu intr'una din Duminicele trecute in biserica Tabernacolo din Baomestreet (New-York) o predicā care umplu de mirare pe auditorul sĕu.

Se presentā credincioşilor cu un cocoş viu, il legā pe masā din faţa sa şi zicênd cā Satana ipnotiseazā oamenii, incepu imediat a demonstra cu fapte vorbirea sa.

Culcā cocoşul cu ciocul pe masā şi desemā o linie neagrā drept lângā cioc: apoi lāsā liber animalul care de odatā se mişcā şi cântā tare „chichirichi" in mijlocul ilaritāţei auditoriului, cari isbucnirā in risete sgomotoase. Demnul predicator repetā experienţa incā da doue ori obţinend mereu aceleaşi resultate atât din partea cocoşului cât şi din partea credincioşilor, cari se dādeau la cea mai sgomotoasā ilaritate.

Fācu apoi experienţa fārā sā desemneze linia la ciocul cocoşului şi aceasta abia se ridicā şi sburā fārā sā mai cânte „cichirichi."

— Vedeţi, zise predicatorul, ipnotismul constā in a trage acea linie lângā cioc.

„Tot astfel dracul apucā pe oamenii de nas şi ii conduce direct in iad, dupā cum eu fac cu cocoşul. Sā nu vĕ lāsaţi a fi purtaţi de nas de cātre dracu, dacā nu voiţi ca sā ardeţi in flacārile iadului.

Foc. In comuna J i d o v i n s'a intêmplat in ziua de 28 Februarie un incendiu atât de infricoşat, incât casa, grajdurile şi nutreţul de earnā a unui econom român sau prefācut in cenuşā. Causa acestei intêmplāri a fost nebāgarea de seamā, care de multe ori a atras in urmā-i atâtea casuri triste de miserie. Dar miseria cea mai mare care sa constatat cu aceastā ocasiune este pumpa comunalā care a plātito; comuna la ordinul generoasci stāpâniri cu suma de preste 700 fl. Mulţāmitā bunāvoinţei poporului, care din resputeri a oprit lāţirea focului, cāci din partea pumpei ar fi putut arde intreg satul. Mulţāmitā şi stāpânirii care a arētat atât interes de binele comun ştiind a ordona plātirea pumpei dar de manipularea ei n'a grijit a da ordin ca sĕ se instrueze prin esperţi un personal de pompieri in fiecare comunā. Sta bietul popor naintea pumpei, ca naintea unui cal troian şi nu ştia de unde s'o apuce.

Foc in Cladova. In noaptea premergātoare zilei lāsatului de brânzā, adecā dintre 10 şi 11 l. c. la orele $^1/_2$12 tot pĕcātosul

---

aruncând o privire dureroasā la remāşiţele triste ale focului mistuitor ridicā capul cātrā ceriu ca şi când ar cere resplatā şi apoi intrā in casā.

In odaia d'intâi pe zid, in dreapta era icoana sfântului Nicolae patronul casei sale. Belu se opri inaintea icoanei sfinte şi incepu o rugāciune curatā. Faţa i se însenina, din ce in ce inainta cu evlavioasa sa rugare cātrā Tatāl ceresc, şi se pārea cā din ce in ce ii creşte increderea şi deplin mângāiat sufleteşte 'şi fācu cruce de trei ori şi indreptându-se sārutā sfânta icoanā, ş'apoi plecā sĕ-şi punā lucrurile din casā fiecare la locul seu.

Abia de cu searā era gata, cāci mai trebui sā meargā la Asan in cetate dupā poruncā, şi pe la casa oraşului, ca se isprāveascā lucrurile de toatā ziua şi se orînduiascā implinirea celor de nou poruncite.

Seara se adunarā mai mulţi prieteni de ai lui Radu Belu ca se-l mângāie şi se imbia fiecare la clacā, ca se aducā lemne din pādure, scânduri, şindilā şi tot, ce e de lipsā ca se ridice acoperişul ars al casei lui cât mai curênd. Aşa fāceau din bĕtrâni, şi nu a fost suflet in tot oraşul, carele se nu fie compātimit pe fratele şi d'aproapele seu, care a dat de o nenorocire; nu pentrucā li era frate, român, crestin ca ei, şi pe atunci ţinea frate la frate.

Radu Belu mulţāmi cu o strîngere de mânā tuturor prietenilor şi vecinilor pentru dragostea arētatā; hotārîrā ziua de clacā, ş'apoi petrecuţi de gazda casei până la poartā îşi luarā noapte bunā şi se depārtarā fiecare la ale sale.

VI.

In 14 zile dela foc, casa obercnezului a fost ca mai 'nainte; ba mai frumoasā. Şi dupā aceastā noauā incercare ear ar fi intrat duhul liniştei şi a rābdārei in acest locaş, dar lipsea Ninca, fiiul obercnezului, mângāerea bĕtrâneţelor sale şi stîlpul cāşii.

Din acea searā a nefericirei nu l'a mai vēzut nimeni, şi Radu Belu ştia cā mult timp nu o se-l mai vazā. Toatā seara şedea obercnezul singur şi trist in odaia sa şi se cugeta la nĕcasurile sale. — Aşa şi intr'o Sâmbĕtā seara inainte de sfintele Florii ale acelui an.

De l'ar purta Domnul Dzeu in pace! oftā Belu gândind la fiiul sĕu pribeag. — Parcā sunt mai mângāiat, cā nu ştiu unde e, cāci câtā durere simţesc, cā ştiu unde e Partenie credinciosul meu slugā. Da, sĕracul Partenie l'au prins şi l'au inchis, sub cuvênt cā el a ucis pe Benga sluga lui Asan. Ce mişelie şi fārādelege, şopti obercnezul şi doauĕ lacrime mari se rostogolirā pe faţa sa intristatā.

Poc! Poc! Poc! bātu cineva in fereastā. Obercnezul intoarse capul cātrā fereastrā.

Şi mai bunā seara jupâne, sĕrut picioarele! dādu bineţe o ţigancā bĕtrânā, care intrase in avlie pe nesimţite şi sta la fereastrā.

A, tu eşti Stanco? zise obercnezul şi-i fācu un semn se vinā in odae.

Ţiganca punêndu-şi desagii şi bâta pe care ii purta, in tindā, tuşi una la uşā şi intrând se întinse sĕ sĕrute mâna obercnezului.

Dar tu de unde resārişi? Adusu-ni-ai tu baremi noroc seau vr'o veste bunā? Ce-i cu cartea? Ajuns'a in mâna Dlui general? şi ce respuns îmi aduci? intreabā Belu.

Acuşi jupâne vei auzi toate. Pe unde am umblat tot case arse, sparte, dārimate, — sate goale de oameni, toate pustiite de fiarele āstea de turci. Mângāete, aşa 's vremurile, dar da va Dzeu şi se vor schimba, aşa zic eu baba Stanca, care am vēzut şi petrecut multe.

Audā-te Dumnezeu, zise Belu incālzit puţintel de nādejde.

Apoi urmā baba Stanca:

Cartea am dus-o la cântāreţul bisericesc din Arad, precum mi-ai spus se fac, şi el a dat-o in mâna generalului impĕrātesc din cetatea Aradului. Respuns nu am primit.

Nu! cum aşa? intrebā Belu.

Nu! Dar — aci 'şi muiā ţiganca glasul — dar cu corturile noastre a venit un domn trimis de cei impĕrāteşti.

Unde-i? şopti Belu!

La corturi. — Am venit sĕ 'mi spuni cum şi unde sā-l aduc. Era se o pāţim, mai moartā am fost de fricā, cā au se-'l cunoascā turcii, cu

care a aprins mai nainte cu 3 sĕptĕmâni grajdul, parochului N. Crişmariu din Cladova acum a aprins şi casa care a şi ars de tot dinpreună cu toate bucatele şi victualele de care a dispus, incât nu i-a rĕmas, ce mâncă. Paguba de acuma trece peste 500 fl. v. a. eară cea denainte a fost de 300 fl. de tot focul a mistuit, dela parochul nostru o avere de 800 fl. v. a. şi l'a adus in fatala stare se locuească prin casele vecinilor.

Rea inimă omenească in adever poate sevêrşi astfeliu de fapte infernale. Se vede că pre aici se află oameni crescuţi in o scoală a rĕutăţilor, care 'şi are de propunĕtori pre doi indiviḑi aţiţiători la astfeliu de fapte.

Dumneḑeu se resplătească făptuitoriului eară celor loviţi greu se li dee consolaţiune şi tărie spre reculegere.

Dela casa preotului incendiul s'a estins la şura vecinului de aproape şi aceea incă a ars de tot dimpreună cu toate bucatele lui, ce erau pe pod.

Norocul, că n'a suflat vênt şi a ajutat foarte mult puşca de apă ca se localiseze focul. Amintesc incă, durere, că acesta este satul unde mai nainte de venirea parochului nostru au omorît pe invĕţătoriul, fără sĕ se descopere făptuitoriul, şi şi mai alte persoane. Acum s'au inceput cu aprinderile. Ingrozirea a cuprins pe cei buni. E timpul sĕ se facă rênduială.

Necrolog. Dna Persida M a r t i n o v i c i vĕduva neuitatului preot Trăilă Martinovici din Costeiul-mare (lângă Lugoş) la 20 Faur v. la oarele 8 seara fiind inpărtăşită cu s. taine, in etate de 72 ani şi-au dat nobilul sĕu suflet in mânile creatoriului.

Serviciul funebral s'a sevêrsit de părinţii Iuliu Musta paroch in Glimboca şi Adam Groza, paroch in Costeiu carele la finea serviţiului, ţinu un discurs funebral accentuând in liniamente generali viaţa defunctei.

Rămăsiţele defunctei, carea in intreg decursul vieţii sale a escelat prin nobleţa inimii, şi prin frumoasele ei virtuţi crestineşti, au fost depuse cu o mare solemnitate in cimiteriul din Costeiul-mare la 22 Faur v.

Pe repausata o deplâng fetele: Iuliana Alesandrescu, Maria Preda şi Lucreţa Musta; apoi vĕduva preoteasa Rosalia Martinovici ca noră, Ecaterina Auraria nepoată şi Corneliu Ghilezan cu soţia ş'a Saftica ca nepoţi. F i e i ţ ĕ r î n a u ş o a r ă ş i m e m o r i a e t e r n ă !

Dare de seamă şi mulţumită publică. — (S i g h i ş o a r a 12 Martie n. 1894.) Petrecerea arangiată la 1 Martie a. c. in favorul şcoalei gr. or. din Şighişoara (Ardeal) de către comitetul pentru infiinţarea „Reuniunei femeilor române din Sighişoara şi giur," sa inceput, după finirea adunării generale a femeilor, in care sau votat statutele reuniunei la 8 ore seara, conform programei publicate cu cântări şi declamaţiuni. Toate bucăţile de cântări au fost esecutate in 4 voci cu precisiune de un cor compus din 12 persoane, instruat şi condus de invĕţătoriul nostru N. Stoicoviciu. Dialogul comic: „Norodul şi comerciantul“ a fost predat de invĕţătorii Aleman şi P. Pintea, eară „S a n t i n e l a r o m â n ă“ declamată cu inimă şi spirit de pedagogul Gonea.

După aceste producţiuni, aplaudate din partea publicului, a urmat jocul cu vioiciune şi veselie pân la ḑiua albă. Inainte de pausă s'a jucat sub aplausele frenetice ale publicului „Căluşeriul“ condus de inveţ. Pintea eară după pausă s'au jucat şi „Romana“ şi alte jocuri romănesci, cari au plăcut tare şi publicului străin. Insufleţirea şi entusiasmul a fost mare.

Câştigul moral din aceasta petrecere pentru societatea română din Sighişora şi giur nu se poate preţui.

Venitul material se urcă la 123 fl. 20 cr. din care, după detragerea speselor cu 73 fl. 16 cr. a remas venit curat in folosul şcoalei sus amentite 50 fl. 04 c r.

Ca suprasolviri la cassă au incurs dela Domnii I. B. Teutsch, jun. comerc. 5 fl. W. Wenrich căpitan in pensiune 2fl. 30 cr., I. Niamţu 1 fl. 50 cr., D. Moldovan protopop, L. Ciceiu comerciant, Socan preot, Doanoviciu preot, N. Bucşa econom câte 50 cr., Dr. Kraus, M. Manchen, H. Gottschling, Lohongai locotin., Hegyedűs locotin., Bagyo locotin. şi H. Maetz comerc. câte 30 cr; eară după inchierea cassei au mai incurs ca solviri benevole dela Domnii Z. Boiu asses., consist. 2 fl., George Negru canc. 1 fl. 50 cr., Marliceiu 1 fl., şi M. Manchen friser 1 fl, şi Cost. Muntean in lucru 1 fl. 60 cr.

In urma apelului, distribuit din incidentul acestei petreceri in scopul de sus, au incurs contribuiri marinimoase.

Cu lista Nr. 9 dela filiala „Albinei“ din Braşov 10 fl., separat dela d-l T. Stănescu comerciante in Braşov 10 fl. cu lista Nr. 102 dela D-nii George Lazaru advocat 3 fl. Emanuel Ungurean advocat, Basiliu Popp, Coriolan Bredicean adv. câte 1 fl. Dr. Ioan Mangiuca med. 2 fl. = 8 fl; cu lista Nr. 84 dela dl Dr George Vuia 1 fl.; cu lista Nru 57 dela D-na Elena Dr. P. Isac din Sebeş 1 fl; separat de la Dl. George Crişan din Bucureşti 10 franci, cu lista Nr. 10 dela Dl protop. Ioan Petric din Braşov 2 fl, cu lista Nr. 95 dela D-l Alesiu Oniţu jude reg. in Segedin 1 fl. separat dela Illus S. Zeno Mocsonyi mare propr. 10 fl. şi cu lista Nr. 69 dela Domnii Dr. Aurel Demian med. 3 fl. George Lazaru adv. 2 fl. Dr. Nic. Oncu advoc, 1 fl. Dr. Ştefan Pop advocat 50 cr. = 6 fl. 50 cr. la olaltă 54 fl. 47 cr.

Se esprimă prin aceasta on. Domni şi Doamne cari au arangiat şi sprijinit intreprinderea de sus faptice, prin arta şi prin sucursul material, cea mai profunda mulţumită.

A m i c u l ş c o a l e i.

Economiă.

Raport sĕptĕmânal. In piaţele din ţĕrile esterne comerciul tot stagnează incă şi nu se ivesc incă deosebite semne de indreptare spre bine.

In piaţa din B p e s t a comunicaţiunea şi comerciul a fost mai bunişoară in sĕptĕmăna trecută. Toate speciele de grâne se căutau puţin şi nu se urcară in preţuri. Cu atàt mai bine au fost căutate nutreţurile şi in câtva orzul.

G r â u curat s'a adus puţin la têrg şi era căutat. In sĕptĕmâna aceasta morile au favorisat eară grâul de provenienţă indigenă, preferindu-l grâului străin altădată tare căutat. Circulaţiunea sĕptĕmânei sĕ urcă la 150,000 măj metrice.

O v e s u l. A fost puţin căutat. S'au vêndut vr'o 2 mii de măji metrice şi se plătea, amĕsurat cualităţii, cu 6 fl. 69 cr. — 6 fl. 96 cr. per m. m.

C u c u r u z u l, s'a susţinut in preţ, in fine s'au vêndut cu 4 fl 77 cr.—4 fl 80 cr. Cucuruzul nou in Steinbruch lângă Bpesta se cumperă dacă este uscat cu 4 fl 60—4 fl 90 cruceri.

G r â u l este staţionar. Preţurile variau cu 7 fl 15—7 fl 51 cr.

S ĕ c a r a incă sau cumpĕrat, cumpĕrătorii erau puţin reservaţi; din afară n'au sosit multe comande. Cu totul a fost o circulaţiune de 6000 măji metrice, iară preţul se stăbili in fine cu 5 fl. 50 cr. — 5 fl. 70 cr.

S ĕ c a r a de primăvară se da cu 5 fl. 20 cr. — 5 fl, 40 cr. in fine insĕ remase cu 5 fl. 55 cr. 5 fl. 60 cr.

O r z u l de nutreţ şi de fabrici este puţiu; cel ungar e de tot rar; preţul cu 5 fl. 70 cr. — 6 fl. 40 cr. cel din esterne era cu ceva mai scump şi se lua in fine cu — 5 fl. 95 cr. cu vamă cu tot.

P ă s t ă i o a s e. Nu se prea căutau din afară; preţurile erau: P ă s u l a puţin căutată măre albă 5 fl. 50 cr. rotundă 6 fl. 25 cr. sură 4 fl. 71 cr. pistriţă 4 fl. 85 cr. pitică 7 fl. 25 cr. M a z e r e 8 fl. 10 cr. — 9 fl. 50 ungară despoiată 16 fl. 10 cr. L i n t e, slab căutată, soiul mai slab 9 fl. mai bun şi despoiat, amĕsurat soiului şi mărimei până la 20 fl. M a c sur 28 fl. vênĕt 33 fl. C h i m i n, din ţară nu este, cel ollandez 42 fl. (Toate se pricepe, per 100 kilogramuri).

S ĕ m ê n ţ u r i. Sĕmênţă de trifoiu 62—71 fl. de luţernă 66—71 fl. măzĕriche 8 fl. 25 cr.— 8 fl. 75 cr. mohor 7 fl. 75 cr. — 8 fl. 00 (tot per 100 Kilogr.), de I i n 11 fl. 50 cr. — 12 fl. 50 cr.

G o g o a ş e 10 fl 50— 12 fl 75.

V i c t u a l i i. Preţurile preste tot scad incă la cei mai mulţi articoli. Gâsce 3 fl. 20 cr. Găine 80 cr. — 90 cr. — 1 fl. 70 cr. Coponi 1 fl. 80 cr. şi 2 fl. 60 cr. Ciurcan 5 fl. 50 cr. = 6 fl. — cr. per păreche en gros.

O a u ĕ, 49 până 50 dărabe 1 fl.

C a r t o f i (crumpiri, baraboi, mere de pământ) au suit cu puţin la maja metrică: s'au vêndut galbini cu 2 fl. 60 cr. rosa 2 fl 50 cr. ca covrigii 5 fl 10 cr. de fabrică 1 fl. 20 cr. —

P r u n e sêrbeşti 8 fl. 30— 19 fl 20 cr. bosniace 9 fl. 37 cr. — 22 fl. 30 cr. — Lictar, 12 fl. 94 cr. — 14 fl. 50 cr. — M i e r e a destilată cu 33 fl. — C e a r a, slab s'au căutat.

C e a p a in cuantităţi mari a crescut până a 7 fl. 80 cr. — A i u l 38 fl (per 100 Kilogr.)

L â n a. Têrgul a fost mai cercetat, comunicaţiunea mai viuă ca in sĕptĕmână trecută. Lână de vară brută 86 fl. vênĕtă mai slabă 85 fl. mai bună 107 fl. defectuoasă 93 fl.

C a r n e a d e v i ţ e l. Têrgul bun. Tendenţa tare. Viţei vii 36 cr — 42 cr. tăiaţi 38 cr. — 52 cr. per Kilog. nesocotită darea de consum. — Mieii se ţin 5 fl 48 cr. — 7 fl 40 cr. părechia.

---

cari ne-am intâlnit intre S î l h a şi L u g o ş. Era insu-şi Aga cu o sumedenie de ostaşi ne-a căutat toate sdrenţele şi până n'am dat un sfanţic, de cap, nu s'or mişcat de la noi.

Şi pe domnul acela nu l'a cunoscut?

Nu! căci e imbrăcat ţigăneşte şi l'am vîrît sub dricăli intr'o cocie şi peste dricăli am pus copii mici şi aşa l'am scăpat.

Bine Stanco, ḑise Belu punêndu-i 10 taleri in palmă. Tot cuminte ai fost, fii şi credincioasă ş'apoi grija mea de tine.

Mergi acuma in colţul uliţii şi aşteaptă până voi trece eu; atunci ia-te după mine şi bine se-ţi insemni casa unde me voi băga eu. In acea casă adă incă astă noapte pe acel domn, şi se-i spui se intre liniştit in acea casă şi se întrebe: Nu-i aici baba Stanca? — şi atunci stăpânul casei îl va primi şi adăposti.

Mâne seară se te mai abaţi eară pe la mine, se-ţi spun când şi unde vei merge, căci mai am sĕ te trămit.

Stanca eşi, şi nu mult după ea obercnezul, carele o luă prin curtea bisericească in uliţa olarilor, ş'apoi in intâia uliţă de către vii in casa a doaua din dreaptă in casa lui Andrei Laută intrând, stătu câteva minute şi apoi merse la casa oraşului ca se vadă dacă sunt treji strĕjarii, şi se-i impartă prin oraş, ca sĕ nu se mai intêmple eară vr'un foc sau altă nenorocire.

(Va urma.)

Porcii 43—50½ cr. de chilă.

Unsoare de porc 52 fl. cr. — Clisă (slanină, lard) 44 fl. — 46 fl 50 cr. amĕsurat cualităţii.

Pieibrute. In sĕptĕmâna trecută s'au vêndut mai cu seamă piei de oaie, anume 8000 dărabe sêrbeşti cu 65 fl. — 3000 ardeleneşti cu 62 fl. şi 6000 macedonene cu 103 fl. per 100 kilograme.

*

Trifoiul şi lucernă.

Oamenii se inmulţesc, dar pământul nu mai creşte, din care causă, din an in an vedem că tot mai puţin şi mai puţin loc lasă de păşunate, până va veni vremea de păşunate nu vor fi de loc, numai în locurile unde nu se poate cultiva nimic, nici o bucată. Ba de când cu comasările, multe comune pân acuma deja au remas fără păşunate, din care causă până după cositul fêneţelor, până după culesul şi dusul bucatelor de pe câmp, trebue se-şi ţină vitele la iesle şi vara ca şi iarna. Vedi bine oamenilor le vine greu, după ce erau deprinşi că de primă-vară până cădea iarna se nu mai aibă grije de nutreţ pentru vite. Dar ce se facem? Lumea s'a schimbat, şi deci trebue se ne schimbăm şi noi. Dar, de nu ne vom schimba cu lumea, nici nu vom putea trăi in diua de adi; trebue se propăşim, se progresăm, se imităm pe cei păţiţi şi mai invĕţaţi decât noi, de voim se ducem dile bune. Aci e vorba de economiă. Dacă ni-a dat D-deu copii mulţi şi pământ puţin, trebue aşa se-l cultivăm, ca se aducă roade mai multe de cât până acum, că avem de săturat guri mai multe şi pre lângă că nu-i ertat se lăsăm gurile noastre flămênde, trebue se mai săturăm şi guri streine, mai a crîşmarului pentru beutură, mai a executorilor de dare ş. a.

Deci ce-i de făcut? Se ne intocmim trebile aşa ca se ne producă pământul cât de mult numai ce poate. Aceasta se intêmplă — pre lângă darul lui Ddeu — dacă pământul il gunoim bine, dacă îl arăm şi cultivăm la timp şi bine şi dacă nu semănăm orice-şi seminţe rele ci mai bune. Despre lucrurile aceste vom vorbi mai pe larg in „Foaia de Duminecă“ din numerii viitori, acum se vorbim ceva despre trifoiu şi lucernă, cari sunt 2 plante atât de folositoare in economia noastră, incât ne-am ţinut indemnaţi a incepe seria de articlii agronomici chiar cu ele, cu atât mai vêrtos că e aci timpul sĕmĕnărei lor, deci voim se le cunoască la timp potrivit economii nostrii insemnătatea, ca se nu ni se dică: după ploiă — căpeneag.

Insĕmnătatea lor in economiă e foarte mare, că sunt două plante, care sunt menite de a suplini cu succes lipsa de păsunate; dau nutreţ mult şi bun care se folosesce şi verde şi uscat; îl mânâncă toate vitele de nu fac ogrinji, şi apoi se ingraşe bine după ele, eară vacile dau lapte bun şi mult. Şi ce e mai mult, dacă le nimerim locul prielnic, le putem cosi de 3—5 ori intr'o veară, va se dică ne dau 3—5 roade.

Trifoiul şi lucerna iubesc locul greu, pământos sau lutos şi numai mai puţin locul cel arinos, ear locul mocirlos nu le place. Pentru de a avea aceste plante trebue se arăm pământul bine şi adênc incă din toamnă, ear primăvara se rĕmână cât nu mai se poate de timpuriu.

Lucerna se seamână mai mult in grădina bine ingrădită, in apropiarea casei, de o parte ca se ne fie de a indĕmână, ear de altă parte ca se nu o pască şi calce vitele, căci — pre lângă ce sar strica şi ne ar face daună prin aceea, vitele cornute se pot şi âmfla şi crepa de ea, dacă apucă a pasce cu lăcomiă. Locul numit pentru lucernă il arăm din toamnă cât numai putem de afund, apoi de către primăvară il gunoim bine cu gunoiu putred şi ear il arăm şi sĕmânăm cu orz ori cu oves; după ce am sĕmănat orzul seau ovesul, apoi sĕmânâm preste el sĕmînţa de lucernă, care o cumpĕrâm din negustoriile de seminţă; cea mai bună e aşa numita sĕmênţă de lucernă franţozască.

Pentru un pogon (jugĕr, lanţ) de pământ cumperăm cam 12—15 chilograme şi chilogramul e cu 80—90 cr. une ori chiar cu 1 fl. Seminţa lucernei o amestecăm, bine inainte de sĕmênare cu 9 părţi de năsip şi aşa o sĕmânăm, ca se-nu cadă pe unele locuri prea deasă pre altele prea rară. După sĕmânare grăpăm frumos dar nu prea tare, ca se nu intre seminţa prea afund şi apoi ii dăm bună pace. Ovesul seau orzul vor incolţi şi vor crede mai curund decât lucerna, ce-i şi bine, ca se-i facă umbră şi in timp secetos se nu se usuce, slabă fiind la inceput, până 'şi face redăcini bune. Găinile ne ar face mari daune dacă ar intra pe lucernişte, că scormânênd fac pătule unde apoi rĕmânênd locul gol es buruiene in loc de lucernă. Când ovesul ori orzul este până in genunche de mare, îl cosim şi folosim ca nutreţ verde pentru vite, ca se se poată desvolta lucerna, care ne dă incă in veara aceea cel puţin o bună cositură. In primavara a doaua după sĕmĕnare, lucerniştea se grapă bine cu o grapă de fier şi — de cere trebuinţa — se mai pune gunoiu. Tot aşa se face in toate primeverile de a rêndul 10—15 ani, ba dacă-i priesce bine, chiar 20—25 ani. Ea este cel dintâiu nutreţ verde, că pe S. George e de cosit odată şi ţine până toamna têrdiu ce pică bruma groasă. De cinci, ba chiar şi de 6 ori vine cosită in fiecare veară, ci nu se lasă sĕ se coacă ci se coseşte când videm că va se inflorească. Ba oamenii nostrii fac altcum, ca se aibă tot mereu lucernă proaspeta; de au d. e. ½ jugher de grădină sĕmĕnată cu lucernă, primăvara, indată o prinde coasa in ea, incepe a cosi câte o breazdă in fie care di şi a o da amestecată cu nutreţ uscat, ori chiar cu ogrinji şi pae vitelor se o mânânce.

Prin aceea ajungem 2 scopuri; 1) vitele trec cu incetul dela nutreţul uscat la cel verde şi nu se cufuresc; 2) se deprind cu mâncatul lucernei, care dată numai decât verde lear face reu, că cele mai multe se unflă de ea, de o dăm vitelor goală; cu ajutoriul ei ne mânâncă vitele şi paile şi ogrinjii, cari altcum near merge in pagubă, deci impingem nutreţul cel bun cel mai avem — pentru timpuri când lucrăm din greu cu vitele, car de nu mai avem nutreţ uscat, atunci cu ogrinji, paie şi lucernă tineră ne scoatem pre noi din detorii pentru nutreţ, că nu suntem siliţi a cumpera, ear vitele ni le ţinem bine. După ce s'au deprins odată vitele cu lucerna, apoi li o putem da şi goală, dar numai câte puţină şi se cosim tot-de-auna de seara, câtă chipzuim că vor mânca vitele mâne, ca se li o d'am veştedă că atunci nu-i primejdioasă. — De vedem că vrea se inflorească şi nu o putem consuma cu vitele, ne punem şi o cosim şi facem din ea nutreţ uscat; dar nu o uscăm de tot, ca ierba, ci numai de jumetate, apoi o punem pe prepeleci unde se uscă bine şi de unde apoi o punem in podul grajdului ori in alt loc potrivit.

Nu mai puţin folositor decât lucerna este trifoiul. El priesce bine in locurile unde priesce grâului şi sĕcărei. Sĕ cultivează in modul următor:

Am cultivat pământul cum putem mai bine pentru grâu ori secară şi din toamnă l'am şi sămĕnat cu aceste bucate şi acele au şi rĕsărit. In primăvara următoare, des de cu primăvară, pe asta vreme bună oară, indată ce-i sbicit pământul cât sĕ se poată grăpa fără tină, ne punem şi sĕmânăm acolo in holda de grâu ori secară seminţa de trifoiu, 8—12 chlgram pe jugâr, apoi grăpâm incet — prin ce nu numai că astupâm semînţa trifoiului, dar folosim şi holdei, că remâne ca săpată, rărită, şi cu pământul pulverisat. Putem sĕmâna trifoul şi pe o ploaiă bună, atunci nici nu-l mai grăpăm, dar totuşi mai bine-i pe vreme bună, ca se-l putem şi grăpa. Dar putem sĕmăna trifoiul şi in holda de orz seau oves, ca lucerna. De îl sĕmânam in holdă de toamnă, atunci indată după secerat putem cosi un pĕr, vedi bine acesta-i amestecat cu mirişte, dar e bun, ear de este după aceea numai câteva dile timp ploios, otăveşte frumos şi toamna la culesul cucuruzului mai avem o cosaştină bună. De l'am sĕmânat in spicoase de primăveară, atunci in veara aceea nu avem decât o cosaştină. Trifoiul il cosim când cere trebuinţa, de avem de al folosi verde, de or voim a face fên din el, il cosim când prinde a inflori, şi îl impräştiem numai de cât. Bine e şi la trifoiu ca şi la lucernă, de avem se-l dăm verde vitelor, se nu-l dăm proaspet cosit, ci cel cosit de adi il dăm numai mâne, dar nu-l ţinem cosit preste olaltă se se infierbânte ci il imprăştiem şi 'l dăm vesced la vite. De trifoiu se umflă vitele ca şi de lucernă, deci cu el trebue nutrite vitele cu mare băgare de seamă; trifoiul uşcat, ca şi lucerna uscată, nu mai este primejdios. — La inceput, şi trifoiul verde ca şi lucerna verde se dă vitelor numai amestecat cu paie, ogrinji ori nutreţ uscat; după-ce s'au deprins însĕ cu el, se poate da şi gol, dar — cum am mai dis — cu băgare de seamă, câte puţin şi cam veşted.

Păşunatul holdei cu trifoiu nu este iertat, ca şi al luţerniştei; însă vitele albe, toamna târdiu, când nu e pământul prea moale, le mai putem lăsa se pască, dar caii şi oile fac adesea mari stricăciuni.

Adevĕrat nutreţ bun şi mult dă trifoiul in anul al 2-lea, când se poate cosi de mai multe ori, totdeauna adeca când vedem că va se inflorească. In anul al treilea incă ne dă o bună cosaştină, dar după aceea prinde a se vări, şi după cositul al 2-lea trebue se spargem ţelina, ori că o lăsăm de păşune ear toamna târdiu ori in celalaltă primăvară de timpuriu o spargem şi avem o cucuruzişte aleasă in locul trifoiului.

De voim a face seminţă de trifoiu, atunci in anul al doilea după sĕmênare il cosim numai odată, ear după aceea il lăsăm se crească, se infloreascā şi se stee se se coacă bine până colo de către toamnă, când il cosim, uscăm bine şi facem stog acoperit până aducem maşina de-l imblătim. E drept că âmblătirea lui e cu cheltuială, dar şi seminţa e bine plătită: 60—80 cr. chilogramul. Nu avem destule cuvinte pentru de a recomanda fraţilor nostri plugari cultivarea acestor 2 plante atât de folositoare; vedi bine, inceputul il vor face numai cu câte un petec mic de pământ, până se vor deprinde bine cu cultivarea lor. i.

Bursa de bucate din Budapesta

De la 14 Marte 1894.

Grâu de primavară	fl. 7.28 —
„ „ toamnă	fl. 7.54 —
Ovĕs de toamnă	fl. —.— —
„ de primavară	fl. 6.77 —
Cucuruz per Mai—Iuni	fl. 4.75 —
„ „ Iul.—Aug.	fl. 4.96 —

Prețurile bucatelor din piața Timișoarei.

De la 14 Marte 1894.

După notările societății „Lloyd“ din Timișoara.

Grâu, greutatea cualit.	76 chilog.	per 100	chilog.	6.42—6.75
„ „ „	77 „	„ 100	„	6.75—6.80
Sêcară „ „ „	„	„ 100	„	5.——5.10
Orz „ „ „	„	„ 100	„	6.——6.40
Ovĕs, venturat per 100 chilogr.				6.30—6.40
Cucuruz, nou „ 100 „				4.05—4.10

„VICTORIA“ institut de credit şi economii in Arad.

CONVOCARE.

Domnii acţionari prin aceasta sĕ invită, conform §. 17 din statutele institutului la

VI-a adunare generala ordinara

care se va tinea in Arad la 26 Martie 1894 st. n. la 10 oare inainte de medădi in localităţile institutului (Strada principală Nr. 2.).

Obiectele:

1. Raportul directiunei, bilanţul anului 1893, şi Raportul comitetului de supraveghiere.
2. Stabilirea bilanţului şi distribuirea profitului curat.
3. Alegerea alor doi membrii in directiune in sensul §-lui 33 din statute.
4. Alegerea comitetului de censori, conform §. 45 din statute.

Domnii actionari, cari doresc a participa la adunarea generală in persoană sau prin plenipotenţiaţi in sensul §. 22 al statutelor, sunt rugaţi **a-şi depune acţiile şi eventual dovedile de plenipotenţă la cassa institutulni cel putin cu 24 oare innainte de adunarea generală.**

Arad, in 7. Martie 1894. st. n.

Nr. 45 (2—2) **Directiunea institutului.**

Contul bilanţului

Active

Cassa in numerar			21537	22
Cambii in portofoliu			606730	43
Imprumuturi hipotecari			258638	—
Avansuri pe efecte publice			7905	—
Cassa institutului			58331	45
Efecte proprii			1944	—
Diverse conturi debitoare			39470	54
Mobiliar:	1649	74		
După amortisare de	164	97	1484	77
			996041	41

Pasive

Capital social:				
1000 actii à 100 fl.	100000	—		
2000 acţii à 100 fl. em. II.	200000	—	300000	—
Fondul de reservă			63834	99
Fondul de pensiuni al functionarilor .			2076	50
Depuneri spre fructificare			579132	01
Deposite de cassă			2063	27
Contributie după interesele depunerilor sem. II.			1365	37
Transitor			245	78
Interesele acţionarilor em. II. . . .			5253	99
Diverse conturi creditoare			14107	95
Dividendă neridicată			423	—
Interese transitoare anticipate . . .			5756	42
Profit transpus din 1892	1688	55		
Profit net	20093	58	21782	13
			996041	41

Contul Profitului şi Perderilor

Debit

Interese:				
pentru depuneri spre fructificare . .			29893	97
Spese:				
chiria, imprimate, registre, porto, requisite de cancelarie, lemne, lumina			3533	16
Salarie			6630	—
Contributie directă şi 10%, dare la interese după depuneri			5973	33
Amortisare din mobilar	164	97		
Amortisare din cambii	620	—	784	97
Venitul transpus din 1893	1688	55		
Venitul net	20093	58	21782	13
			68597	56

Credit

Interes:				
dela cambii	46997	05		
dela imprumuturi hipotecare . . .	18795	81		
dela avansuri pe efecte	421	53		
dela efectele propiri	50	—	66264	39
Chiria			644	62
Venitul transpus din 1892			1688	55
			68597	56

Arad, 31 Decemvre 1893.

Pentru comptabilitate:
S. Raicu m. p.

Directiunea:

Nicolau Oncu m. p., dir. esec. **Dr. Petco Lazar** m. p.. pres. **Antonescu** m. p., v. pres.
Georgiu Lazaru m. p. **Mihaiu Veliciu** m. p. **Aurel Suciu** m. p. **Dr. Nicolau Ciaclan** m. p.
Karátsonyi m. p. **J. Papp** m. p. **Dr. Vuia** m. p. **V. Mangra** m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Revidiat si aflat intru toate esact:

Arad, 7. Martie 1894.

Petru Trutia m. p. **Romul Ciorogariu** m. p. **Nicolau Marcu** m. p. **George Feieru** m. p. **V. Papp** m. p.

S'a tipărit in „Institutul tipografic, societate pe aciuni“ in Timişoara.